

Nr 9

Utlåtande i anledning av väckta motioner angående rätt för postabonnenter att före beslut om indragning eller förändring av posttur yttra sig i frågan.

I de likalydande, till allmänna beredningsutskottet hänvisade motionerna I: 163 av herr *Sundin* och II: 200 av herr *Eriksson* i Bäckmora hemställes, att riksdagen hos Kungl. Maj:t måtte anhålla om vidtagande av åtgärder i syfte att tillförsäkra postabonnenter rätt att yttra sig över frågor rörande indragning eller förändring av posttur som berör dem, innan vederbörande myndighet fattar beslut i frågan.

I motionen anföres bl. a. att ordnad postgång är en betydelsefull förutsättning för att näringslivet i en bygd skall fungera tillfredsställande. I många av landets glesbygder har emellertid de senare åren postgången försämrats. Motiveringen har varit, att folkminskning medfört minskat antal postabonnenter. Ändringen sker ofta utan att den berörda befolkningen haft tillfälle att yttra sig. Det vore dock skäligt, att abonnenterna finge framföra sina synpunkter, innan beslut fattas.

Utskottet har inhämtat yttranden över motionerna från generalpoststyrelsen och Landskommunernas förbund.

Generalpoststyrelsen säger sig ha fattat motionen så, att motionärerna syftar på landsbygdens postförhållanden och att de med posttur avsett i främsta rummet lantbrevbäringstur. Det är då icke riktigt att påstå, att förhållandena de senaste åren försämrats utan i stället har betydande förbättringar genomförts i hela landet bl. a. genom successiv utbyggnad av lantbrevbäringsnätet och ökad motorisering samt genom inrättandet av andra enklare postanordningar och genom turökning. Under 1955 och 1956 uppges 60 000 lanthushåll i landet ha fått sina postförhållanden förbättrade, medan ett obetydligt antal fått dem försämrade genom ändrad linjesträckning o. d.

I vissa fall har SJ förlängt tågens gångtider. Det har då inträffat, att anslutande landsvägspostföringslinjer måst senareläggas. I andra fall har minskad resandefrekvens föranlett inskränkning av turantalet på vissa busslinjer. Om post beforderats med nedlagd tur, har, där så ansetts ekonomiskt möjligt, postverket insatt bil eller annat färdmedel.

Indragning av lantbrevbäringslinje har skett i mycket få fall och i regel gällt fåturslinjer i glest bebyggda trakter, där lantbrevbäring ställt sig kostsam och övergång till postbefordran med buss eller bil i linjetrafik

därför varit naturlig. Ändring av linjesträckning kan förekomma i sådana fall, då vägarna blir svårframkomliga på grund av bristande vägunderhåll o. d., eller där nya, bättre vägar tillkommit. Genom postmängdens ökning och lantbrevbäringslinjernas utsträckning har en övergång till motorfordon blivit nödvändig. Man har då måst hålla sig till vägar, som är framkomliga för motorfordon, varvid enstaka gårdar ibland ej längre kunnat besökas, vilket innebär en försämring för de där boende men en förbättring för det stora flertalet.

Vid ifrågasatt ändring skall lokal postmyndighet verkställa utredning, i regel på ort och ställe. Vid större trafikomläggningar tillskrivs ortens kommunalfullmäktige eller kommunalnämnd med redogörelse för planerade åtgärder. När så anses önskvärt eller behövt är representant för postverket närvarande vid sammanträdena i orten. Ofta anordnas särskilda informationsmöten och ibland enkäter bland orsbefolkningen. Vid mera begränsade trafikomläggningar brukar vederbörande postmästare på ett förberedande stadium underrätta de närmast berörda. I vissa fall, såsom då ett trafikföretag som anlitas för postbefordran ändrar sina tidtabeller med kort varsel, hinner dock den lokala postmyndigheten icke alla gånger underrätta berörda posttrafikanter om ändringen.

Styrelsen anser för sin del, att den praxis som sålunda utbildats för kontakt med kommunala myndigheter är lämplig och ändamålsenlig. Handläggningen av trafikärenden skulle i hög grad försvåras och fördröjas, om postverket inför planerade större omläggningar skulle tvingas att tillfråga varje enskild person, som berörs av omläggningen. Enligt styrelsens mening är motionärens önskemål i huvudsak redan tillgodosett.

Landskommunernas förbund anser, att ett affärsdrivande verk med monopolrätt icke med uteslutande sikte på lönsamheten får genomföra förändringar till det sämre och anför vidare:

Motionsyrkandet synes vara väl anspråkslöst. Det kan icke vara mycket vunnet med att den i varje särskilt fall berörda mindre gruppen av postabonnenter skall få formell möjlighet att yttra sig, innan vederbörande myndighet fattar beslutet om indragning. Man kan utgå ifrån att den ifrågasatta indragningen kommer att mötas av det motstånd, som den lilla gruppen i varje särskilt fall förmår prestera. Enligt styrelsens mening är det lämpligt att kommunens styrelse i sådana fall regelmässigt får företräda den lokala opinionen. Ett kommunalt organ har bättre möjligheter att vidareföra ett ärende för prövning i högre instanser.

Utskottet. Utskottet behandlade vid 1954 års riksdag ett ärende som hade vissa beröringspunkter med det nu föreliggande. I utlåtande (nr 15) över

motioner om lokala synpunkters beaktande vid förändringar i affärsverkens serviceförhållanden underströk utskottet bl. a. vikten av att de lokala intressena i sådana fall finge komma till tals. I utlåtandet redogjordes för de olika former för samråd som förekom mellan myndigheterna och kommunala organ eller andra representanter för ors-befolkningen. Utskottet ansåg sig böra fästa stort avseende vid den av affärsverken deklarerade inställningen att man önskade samråda med organ för ors-befolkningen och så långt sig göra läte taga hänsyn till av densamma framförda önskemål.

De över föreliggande motioner inhämtade yttrandena av Landskommunernas förbund och generalpoststyrelsen synes ge uttryck för vissa olikheter i uppfattningen om de rådande förhållandena. För dem både gemensamt är emellertid att de förordar, att den lokala opinionen får företrädas av kommunala organ.

Utskottet finner det för egen del i enlighet med sin år 1954 uttalade mening av vikt, att de av postverkets åtgärder berörda abonnenterna beredes tillfälle att på något sätt giva uttryck för sin mening i sådana fall som i motionerna åsyftas. Starka skäl synes utskottet tala för att det önskvärda samrådet i första hand får ske mellan postmyndigheten och representanter för vederbörande kommuns styrelse. Härigenom torde som regel abonnenternas intressen kunna bäst tillvaratagas och en dylik ordning synes även ur praktiska synpunkter tillräddig. I varje fall är det naturligtvis också nödvändigt att postverket i god tid underrättar de enskilda abonnenter som förändringen berör eller andra företrädare för dem än kommunstyrelsen.

Den redogörelse generalpoststyrelsen i yttrandet över motionerna lämnat beträffande de kontakter med kommunala organ, som postverket brukar taga när det gäller ändringar i verkets serviceförhållanden, ger vid handen, att man inom ämbetsverket önskar låta abonnenterna få göra sig hörda och att man är beredd att taga hänsyn till deras önskemål. Utskottet anser sig kunna taga fasta på denna postverkets inställning och vill starkt framhålla vikten av att samråd med såväl kommunens representanter som abonnenterna sker regelmässigt i de fall, då i motionerna avsedda situationer uppstår.

Under återopande av vad ovan anförts får utskottet hemställa,
att de likalydande motionerna I: 163 och II: 200 må an-ses besvarade genom vad utskottet ovan anført.

Stockholm den 7 mars 1957

På allmänna beredningsutskottets vägnar:

NANCY ERIKSSON

Närvarande:

från första kammaren: herrar Wolgast, Jonsson, John Wiktor, fru Wallentheim, Strandler, Arrhén, Ståhle, Lundström, Nord*, fru Nilsson och fru Hamrin-Thorell;

från andra kammaren: fru Eriksson i Stockholm, herr Hammar*, fru Svedberg, herrar Dickson, Bark, Andersson i Björkäng, Andersson i Linköping, Carlsson i Huskvarna*, Lundqvist och fru Jäderberg.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.